

Mentalbeskrivelse af Hund

Viden på bordet den 5. marts 2006
(Etik og matadoravl)

KILDER :

DDK's database for UHM

RK's database for UHM

Arbejdet i DDK's MT-udvalg

Databas Mental
© 1994 - 2006
- Skapad av SKK

Materiale fra den svenske genetiker

Per Erik Sundgren

**Universitet i Upsala,
tilknyttet den Svenske
Brugshundeklub og SKK**

Mentalbeskrivelse af Hund

- ✓ Hvad kan beskrivelserne bruges til
- ✓ Relationer til et etisk aspekt
- ✓ Relationer til matadoravl og arvelighed

Mentalbeskrivelse af Hund

- HVOR ER VI I DAG:
 - Mere end 80 racer med ønskeprofil
 - Mere end 60 **dygtige** beskrivere
 - Solidt og troværdigt ”produktions-apparat”
 - Op mod 2500 beskrevne hunde i database
 - Registreret og tilgængelige i DKK

Hovedinteressenter

- Specialklubber
- Opdrættere
- Hundeejere / Hundekøbere
 - MT-udvalg (DKK) - aktiv anvendelse
 - Andre interessenter

Vision

En dag er ønskeprofilen en del af racens standard

Mission

Et anvendt værktøj til Specialklubber, hundeejere, opdrættere og DKK udvalg og andre interessenter.

Værdier

Mentalitet er vigtig
Mentalitet er målbar
Det målbare kan bruges i avl
Et proaktivt udvalg

**Holdninger /
Overbevisninger**

Beskrivelse af mange racer
Registrering et sted i en database
Visuelle præsentationsværktøjer til alle interessenter
Et stærkt produktionsapparat

Det vi har – Kan det bruges ??

- Udgangspunkt i resultater fra Sverige
 - Database > 36.000
- Uddrag fra videnskabelig behandling af data
- Sammenhæng til danske data

MT-resultat/skema/testmodeller

Ras :

Genomförda :

Avbrutna :

◀ ◀ ▶ ▶

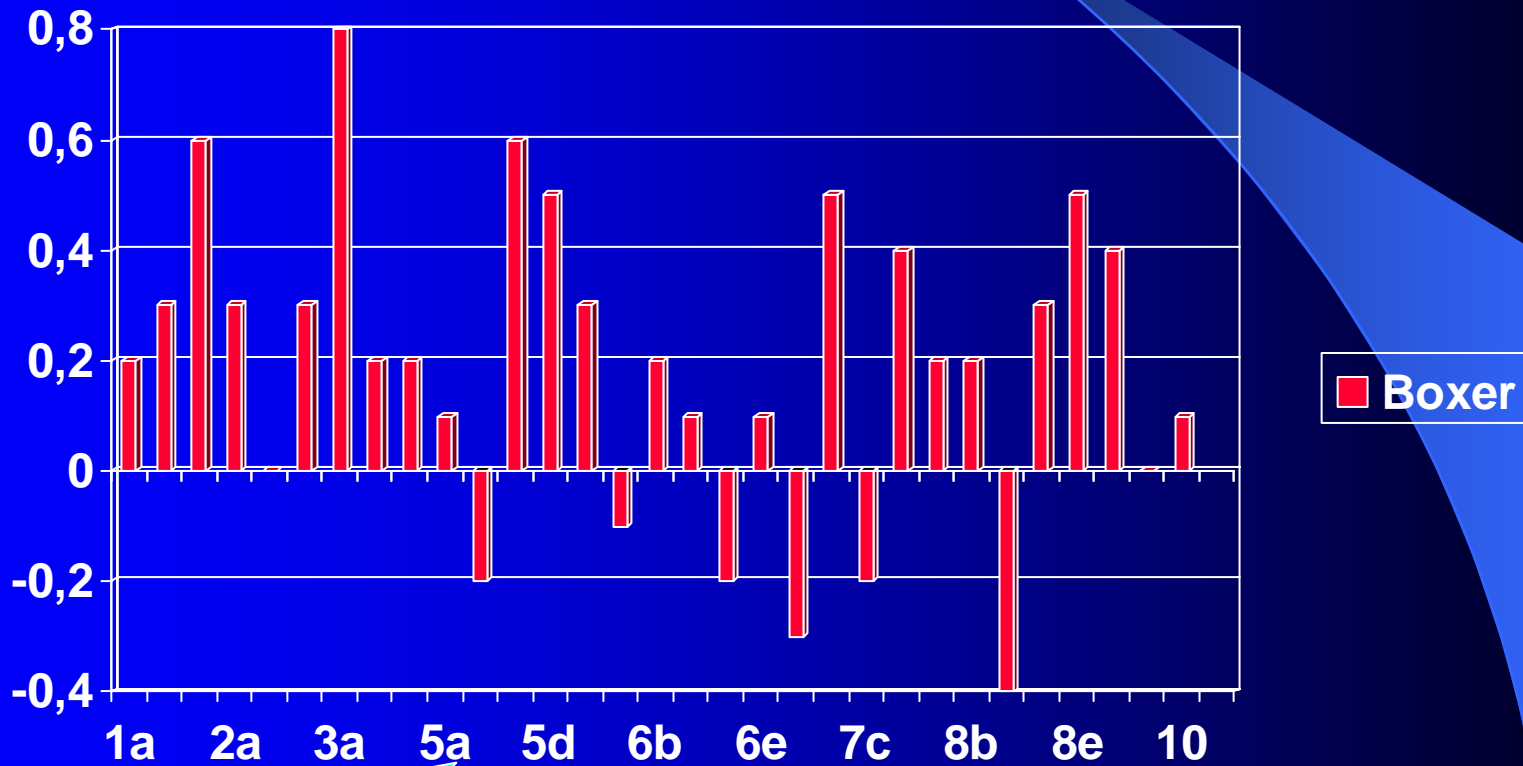
1a Kontakt, hälsning
1b Kontakt, samarbete
1c Kontakt, hantering
2a Lek 1, leklust
2b Lek 1, gripande
2c Lek 1, dragkamp
3a2 Jakt, förföljande
3b2 Jakt, gripande
4 Aktivitet
5a Avstånd lek, intresse
5b Avstånd lek, hot/aggr.
5c Avstånd lek, nyfikenhet
5d Avstånd lek, leklust
5e Avstånd lek, samarbete
6a Överraskn., rädsla
6b Överraskn., hot/aggr
6c Överraskn., nyfikenhet
6d Överraskn., kvarst rädsla
6e Överraskn., kvarst intresse
7a Ljudkänslig, rädsla
7b Ljudkänslig, nyfikenhet
7c Ljudkänslig, kvarst rädsla
7d Ljudkänslig, kvarst intresse
8a Spöken, hot/aggr
8b Spöken, kontroll
8c Spöken, rädsla
8d Spöken, nyfikenhet
8e Spöken, kontakt
9a Lek 2, leklust
9b Lek 2, gripande
10 Skott

1a. Tar kontakt själv eller när föraren tar kontakt. Balanserad. =3,9/3,8	1b. Följer med villigt. Engagerar sig. =3,6/3,4	1c. Accepterar. Är neutral. =3,4/3,3	2a. Leker aktivt, startar snabbt. =3,9/3,7	2b. Griper direkt med hela munnen. =3,5/3,4
2c. Biter - drar emot, släpper, tar om. =3,4/3,2	3a2. Startar eller springer långsamt. Kan öka farten. Fullföljer. =3,3/2,9	3b2. Griper tveksamt eller med tidsfördröjning. =2,7/2,4	4. Är uppmärksam men något orolig, vandrar runt och nosar. =3,6/3,2	5a. Intresserad, följer figurant utan avbrott. =2,9/2,9

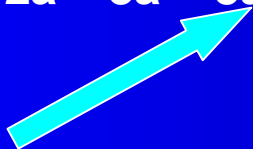
MT- resultater Boxer

Nuværende metode

stapeldiagram

Testmodeller

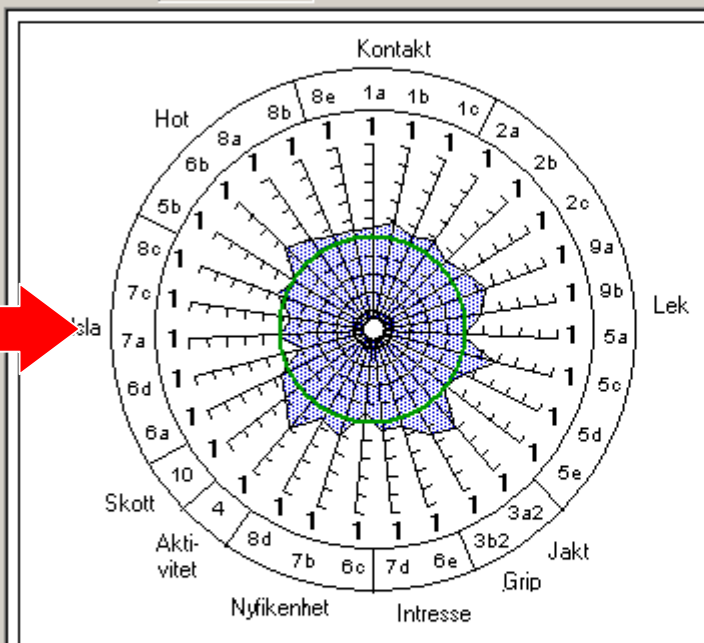

MT-resultat/skema/grupperet

Ras : **RIESENSCHNAUZER, SVART**

Genomförda : **354**

Avbrutna : **12**

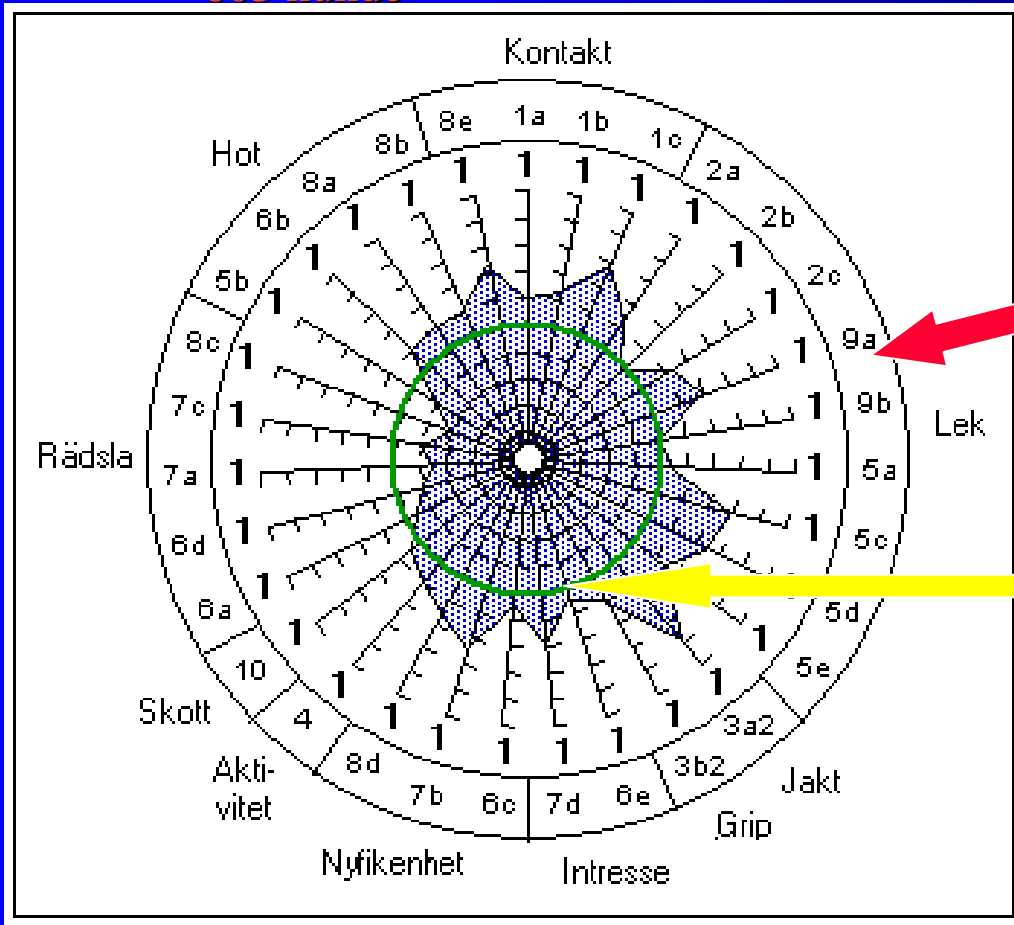
- 1a Kontakt, hälsning
- 1b Kontakt, samarbete
- 1c Kontakt, hantering
- 2a Lek 1, leklust
- 2b Lek 1, gripande
- 2c Lek 1, dragkamp
- 3a2 Jakt, förföljande
- 3b2 Jakt, gripande
- 4 Aktivitet
- 5a Avstånd lek, intresse
- 5b Avstånd lek, hot/aggr.
- 5c Avstånd lek, nyfikenhet
- 5d Avstånd lek, leklust
- 5e Avstånd lek, samarbete
- 6a Överraskn., rädsla
- 6b Överraskn., hot/aggr
- 6c Överraskn., nyfikenhet
- 6d Överraskn., kvarst rädsla
- 6e Överraskn., kvarst intresse
- 7a Ljudkänslig, rädsla
- 7b Ljudkänslig, nyfikenhet
- 7c Ljudkänslig, kvarst rädsla
- 7d Ljudkänslig, kvarst intresse
- 8a Spöken, hot/aggr
- 8b Spöken, kontroll
- 8c Spöken, rädsla
- 8d Spöken, nyfikenhet
- 8e Spöken, kontakt
- 9a Lek 2, leklust
- 9b Lek 2, gripande
- 10 Skott

1a. Tar kontakt själv eller när föraren tar kontakt. Balanserad. =3,9/3,8	1b. Följer med villigt. Engagerar sig. =3,6/3,4	1c. Accepterar. Är neutral. =3,4/3,3	2a. Leker aktivt, startar snabbt. =3,9/3,7	2b. Griper direkt med hela munnen. =3,5/3,4
2c. Biter - drar emot, släpper, tar om. =3,4/3,2	3a2. Startar eller springer långsamt. Kan öka farten. Fullföljer. =3,3/2,9	3b2. Griper tveksamt eller med tidsfördröjning. =2,7/2,4	4. Är uppmärksam men något orolig, vandrar runt och nosar. =3,6/3,2	5a. Intresserad, följer figurant utan avbrott. =2,9/2,9

Boxer

603 hunde

MT- resultater Boxer Grupperet (samling af egenskaber) Radardiagram

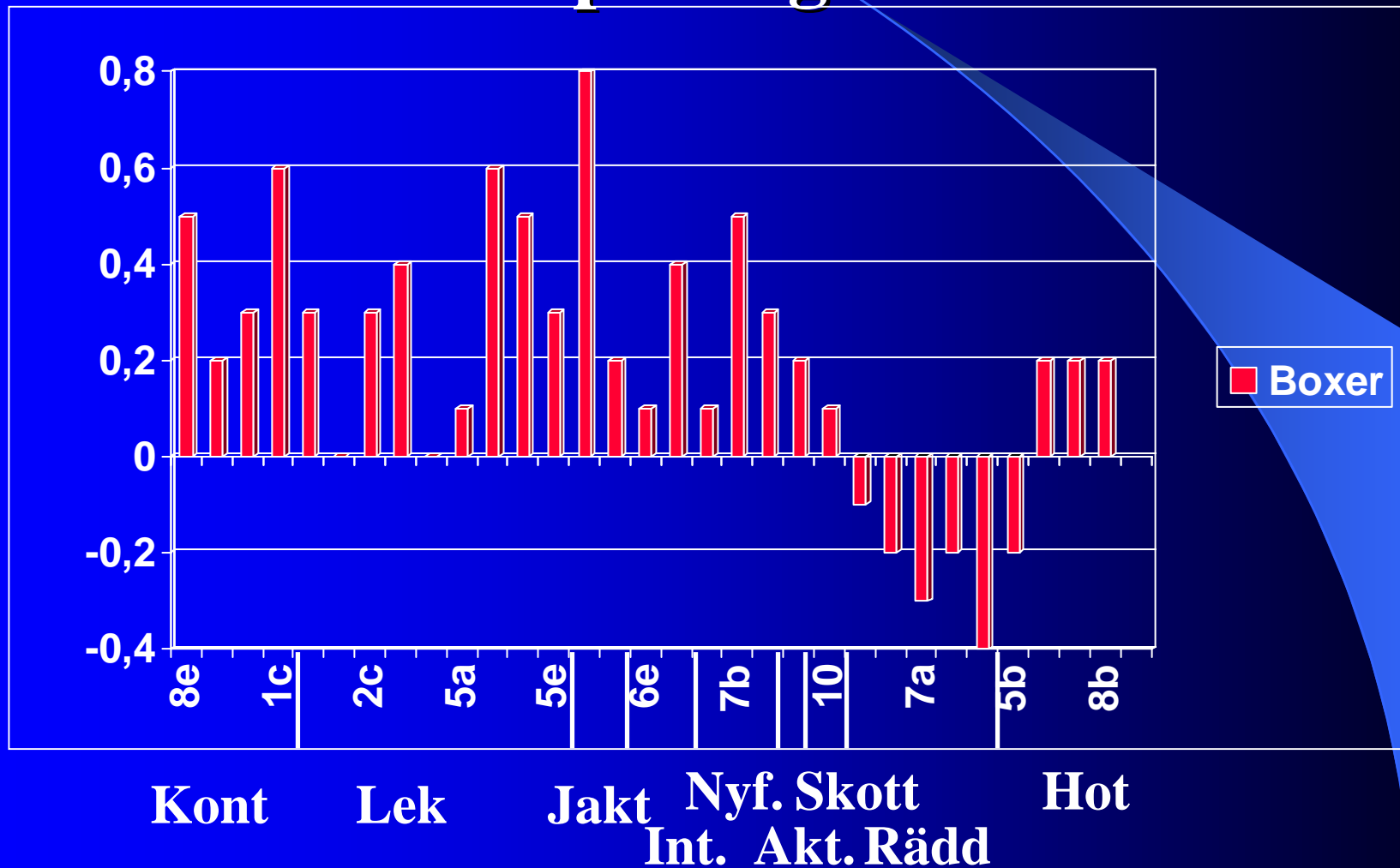
Samling i egenskaber

Middelværdi for alle testede hunde.

MT- resultater Boxer

Grupperet (samling af egenskaber)

stapeldiagram

Kont

Lek

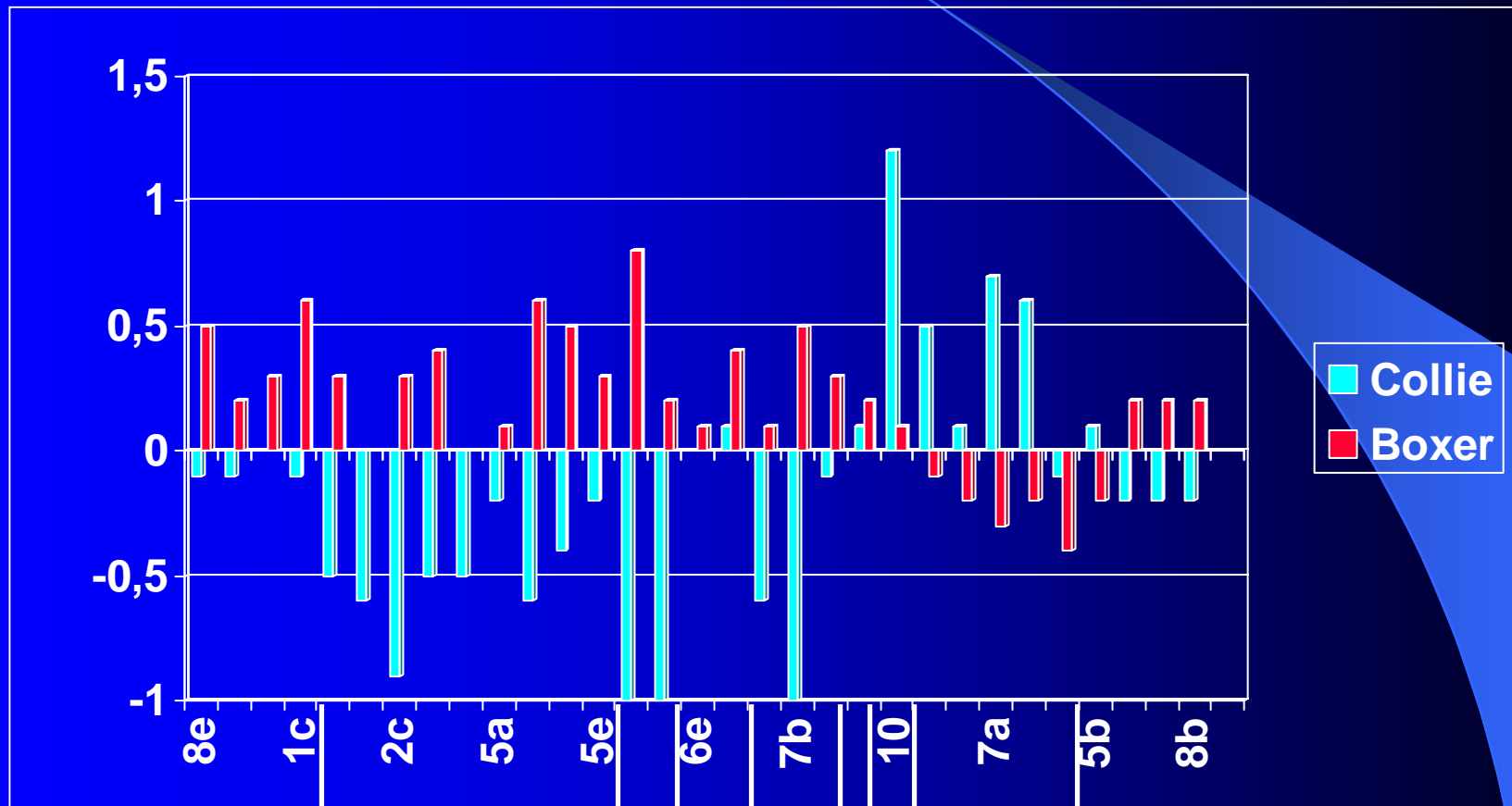
Jakt

Nyf. Skott
Int. Akt. Rädd

Hot

MT- resultater

Sammenligning Boxer - Collie

Kont

Lek

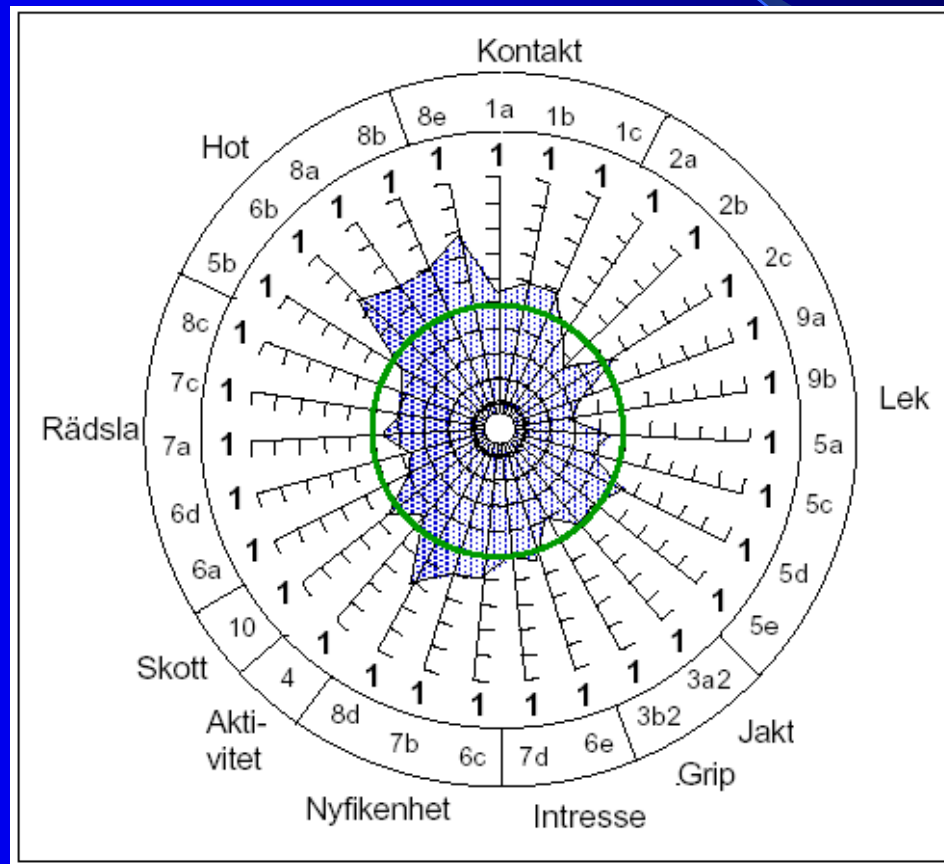
Jakt Nyf. Skott

Int. Akt. Rædd

Hot

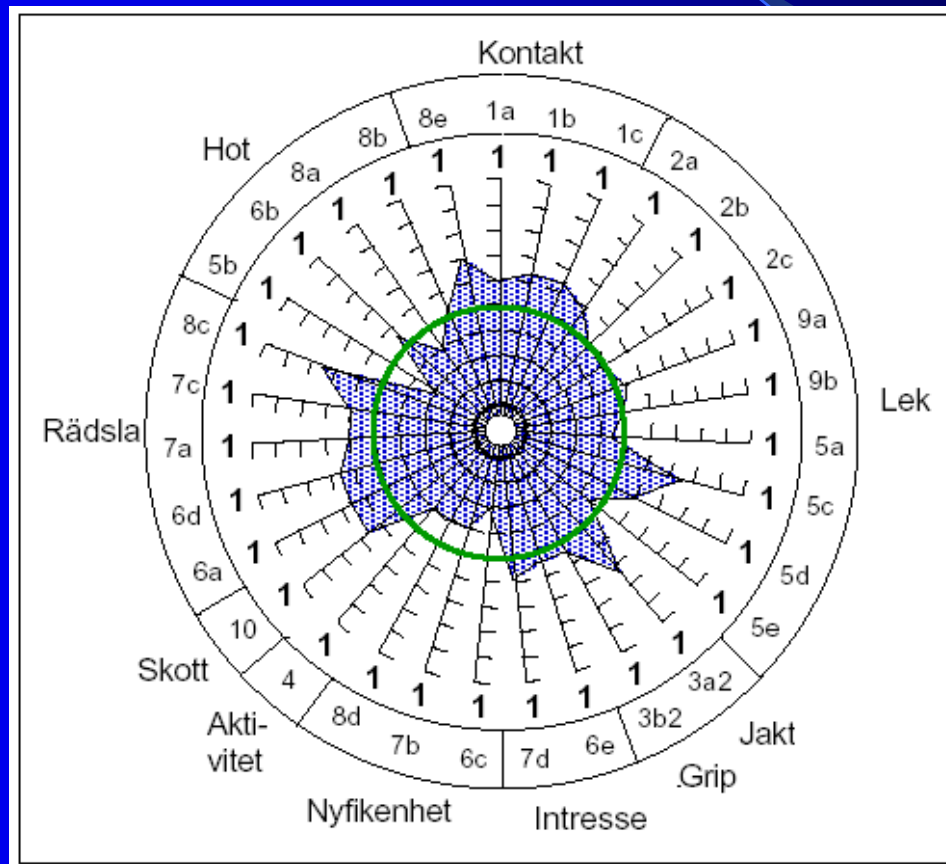
American Staffordshire terrier

102 hundar

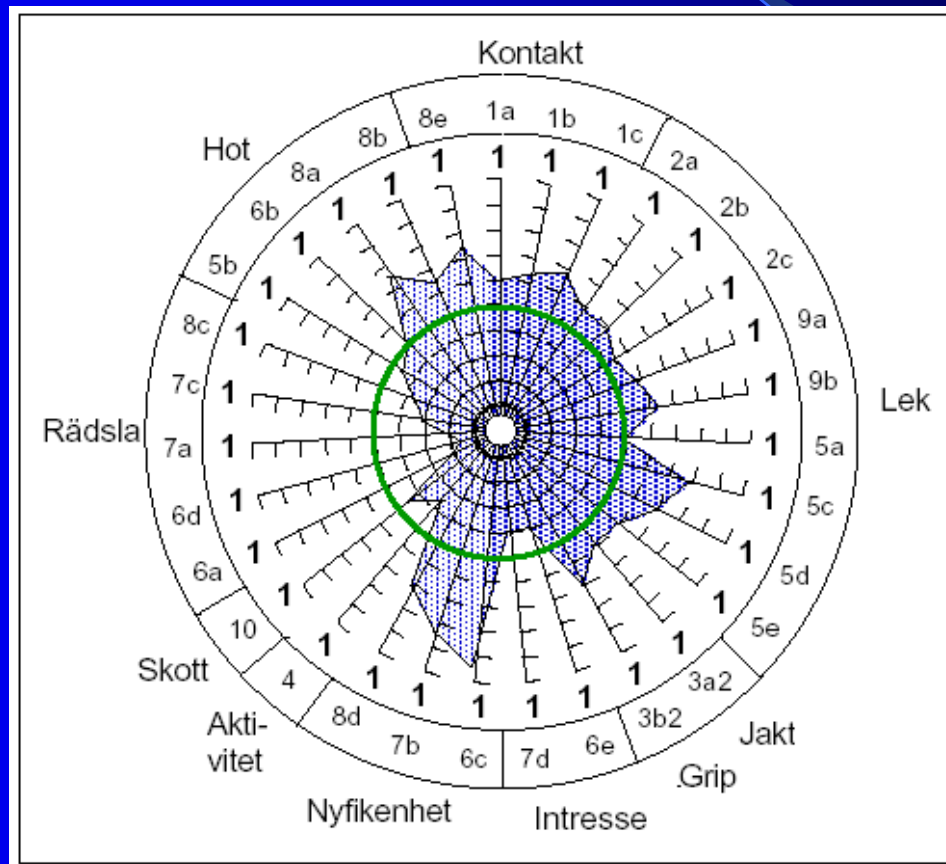
Golden retriever

898 hundar

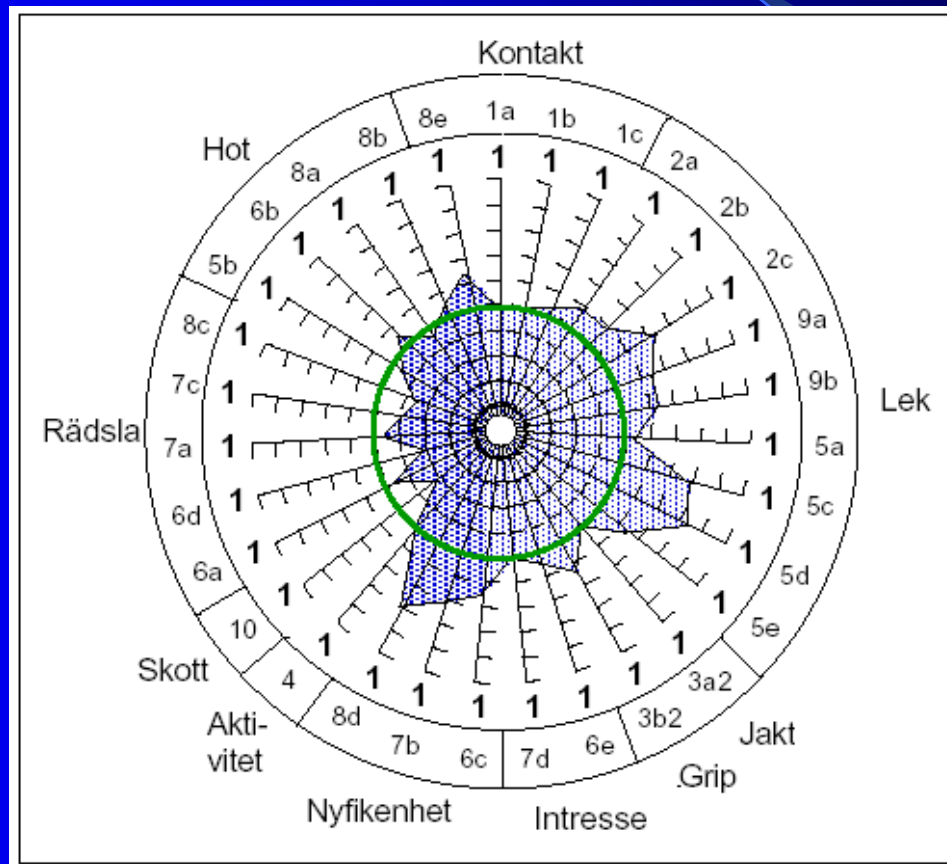

Labrador retriever

576 hundar

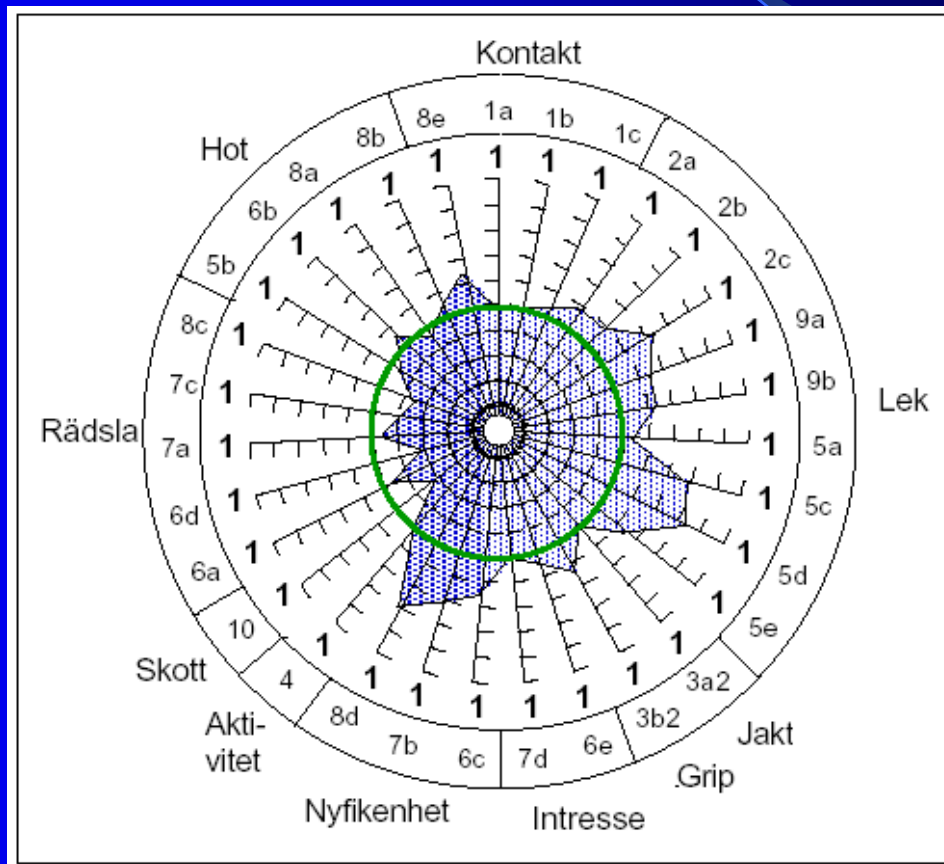

GÆT

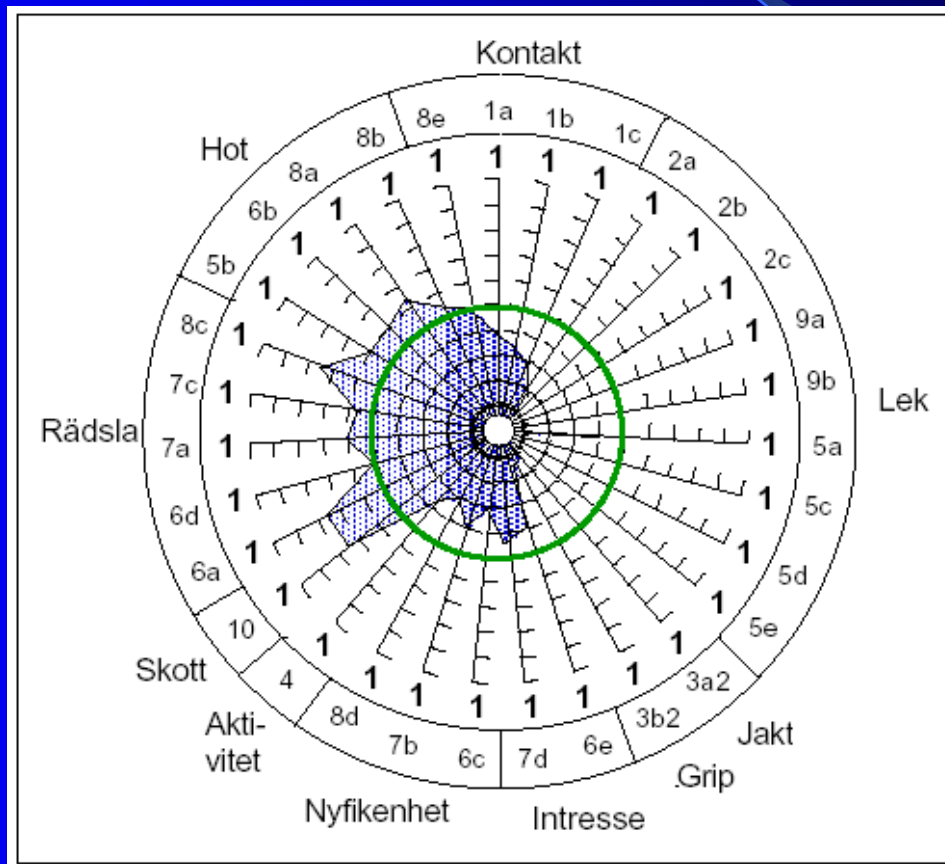

Schäfer

6461 hundar

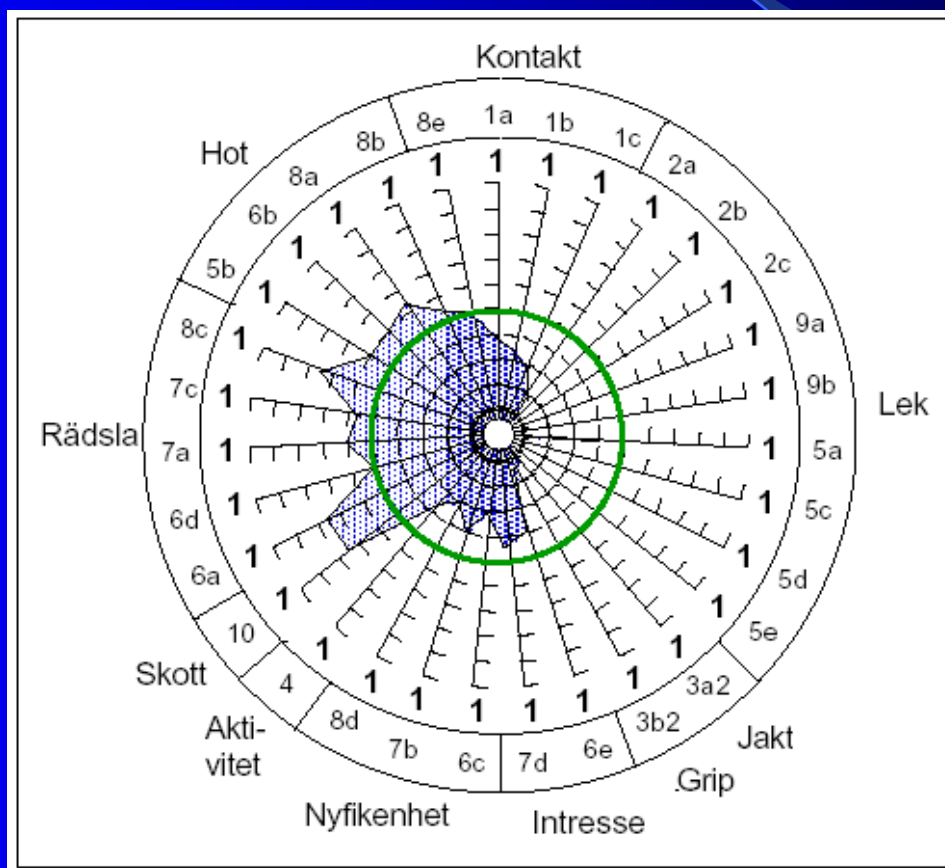

GÆT

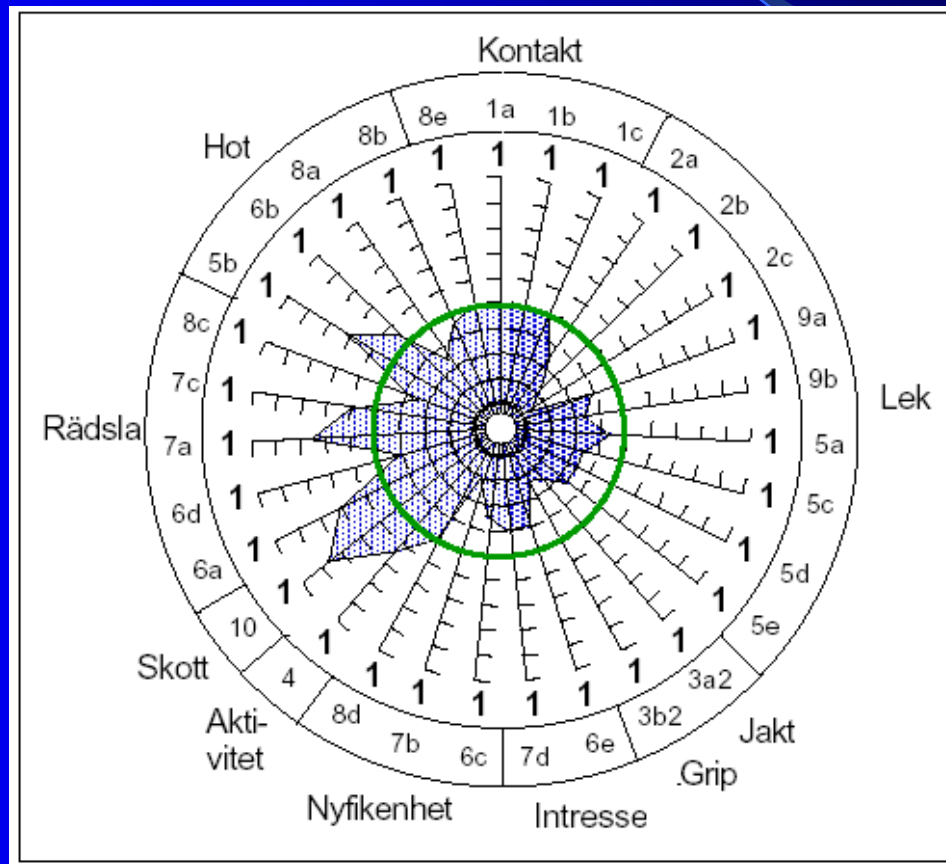
Rhodesian ridegback

519 hundar

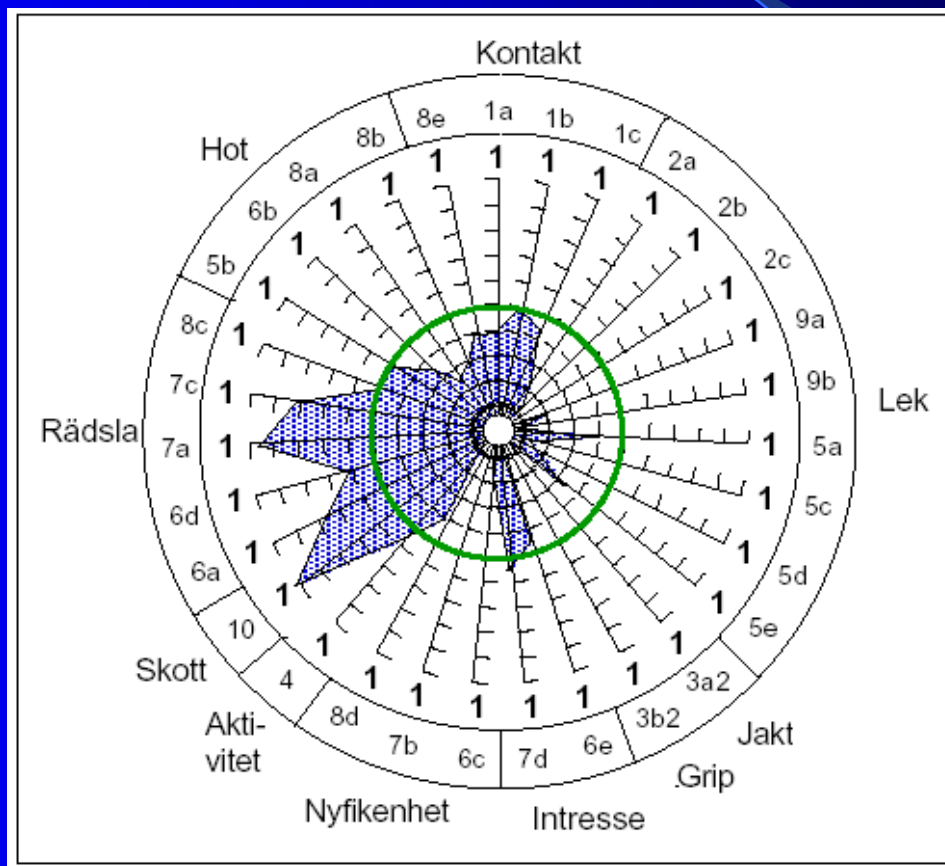
Collie, korthårig

61 hundar

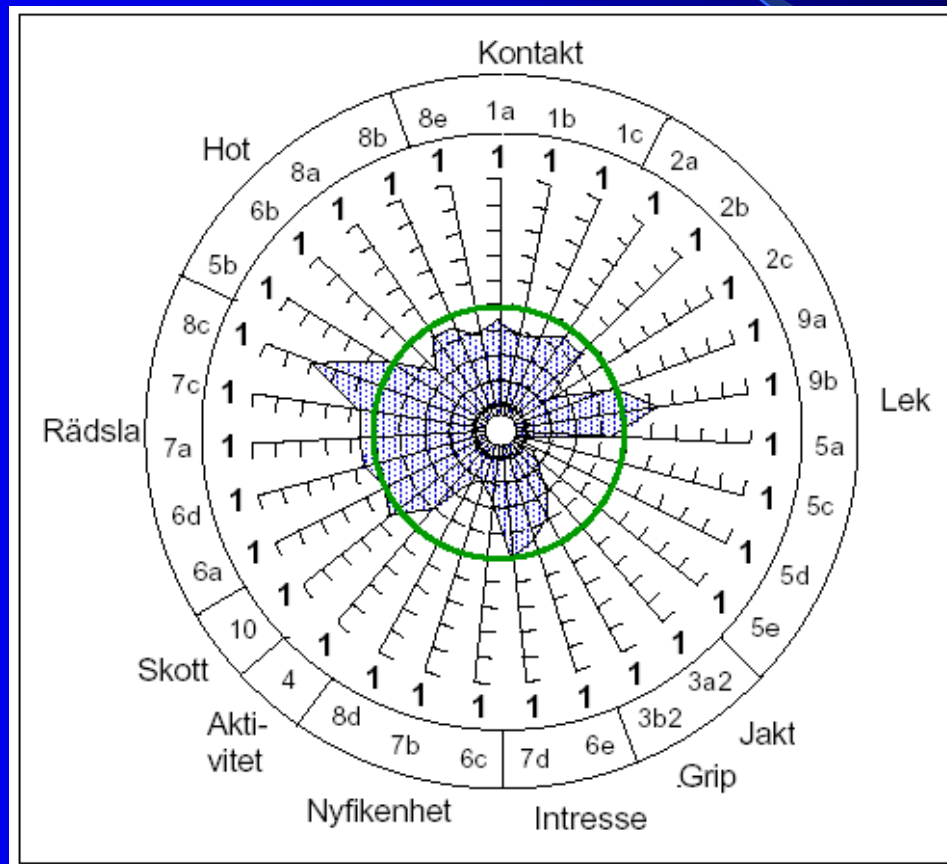
Collie, långhårig

956 hundar

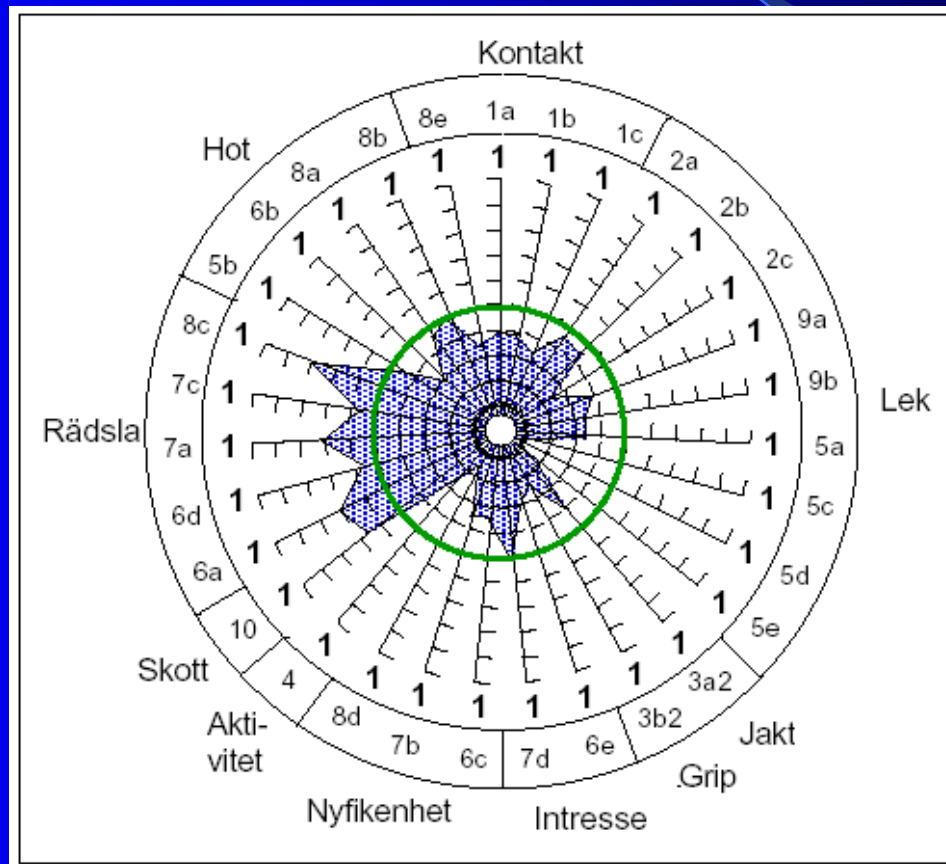
Pudel, mellanstor

51 hundar

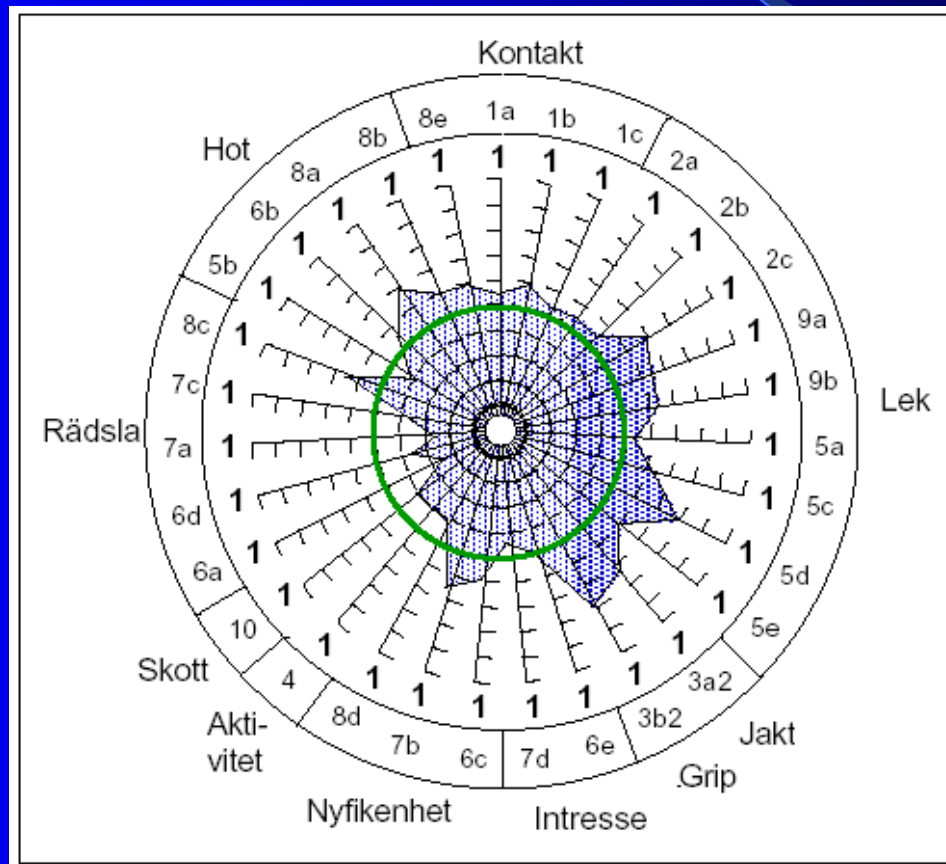
Stor Pudel

174 hundar

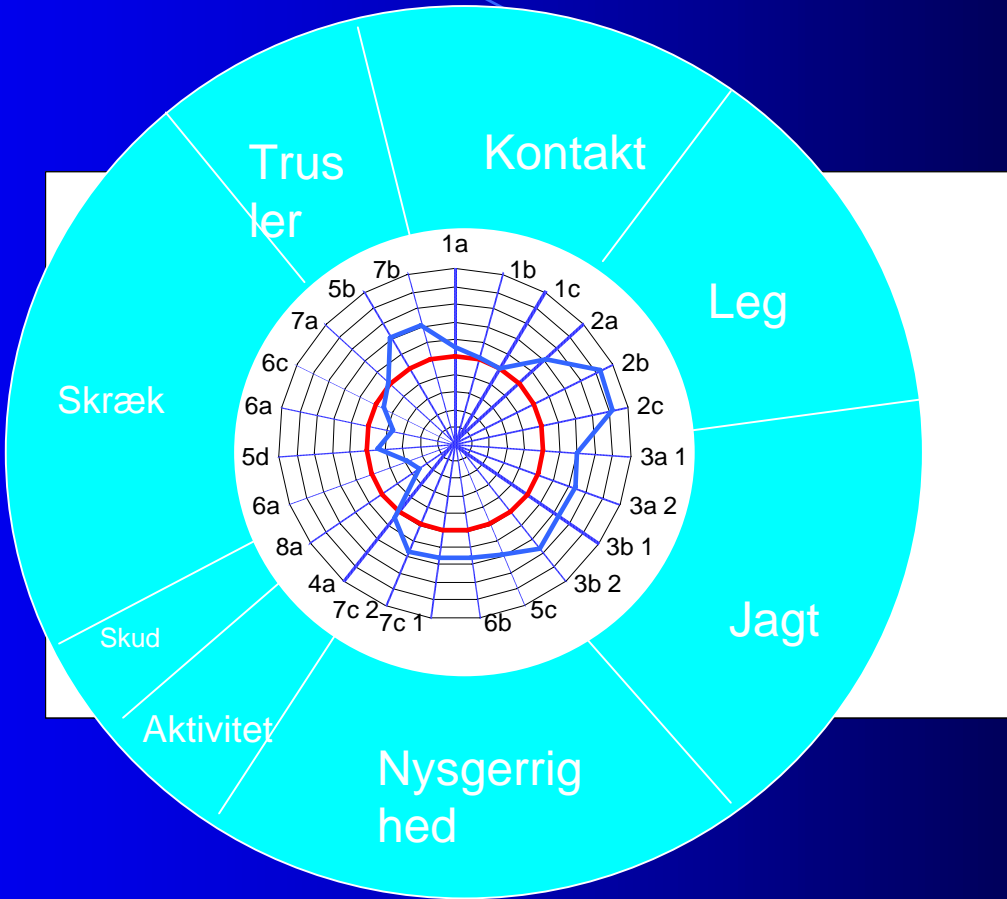

Rottweiler

3900 hundar

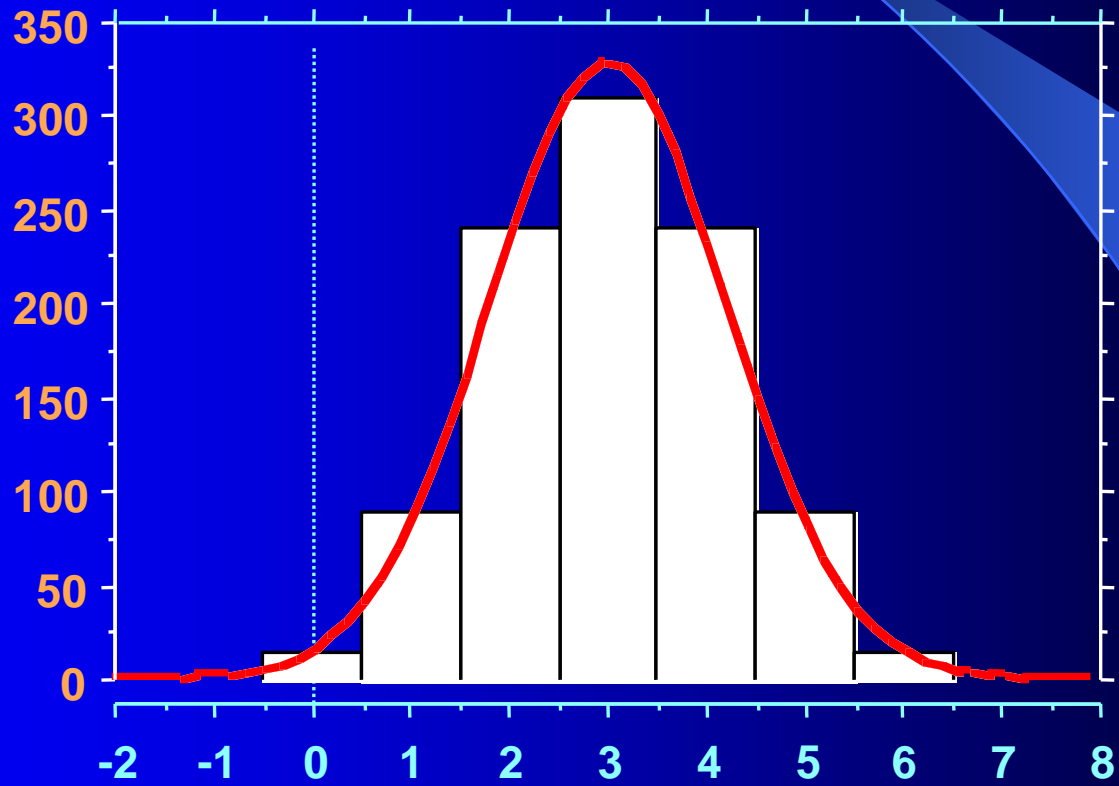
ROTTWEILER DKK database

Normalfordeling

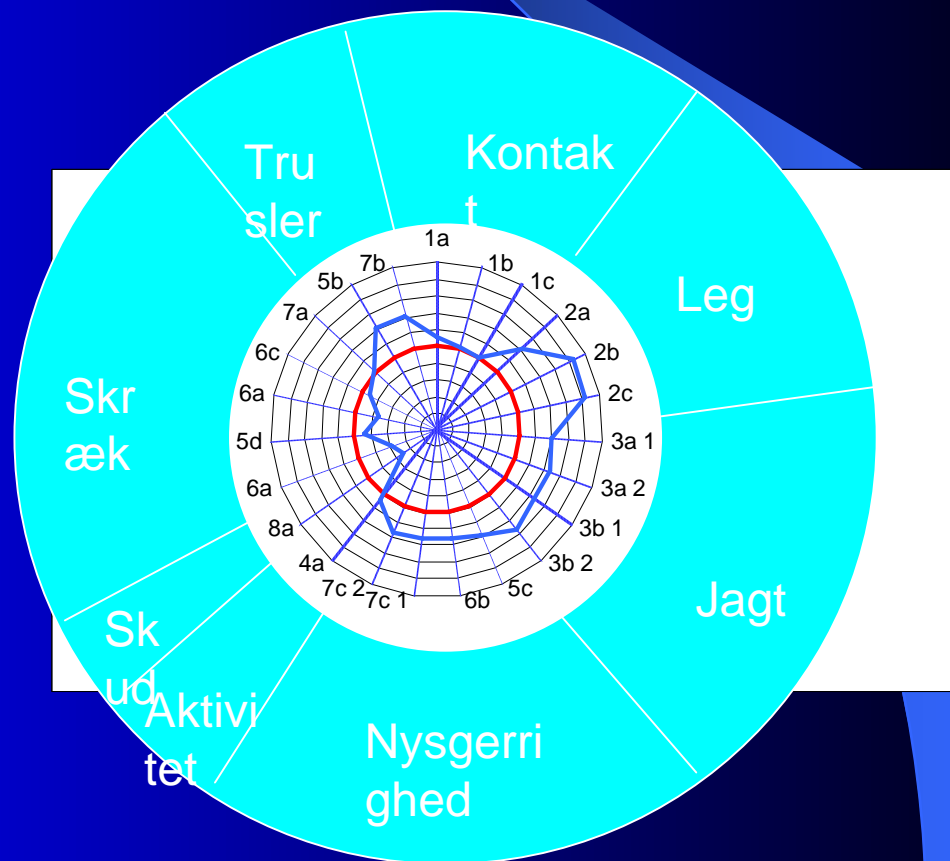
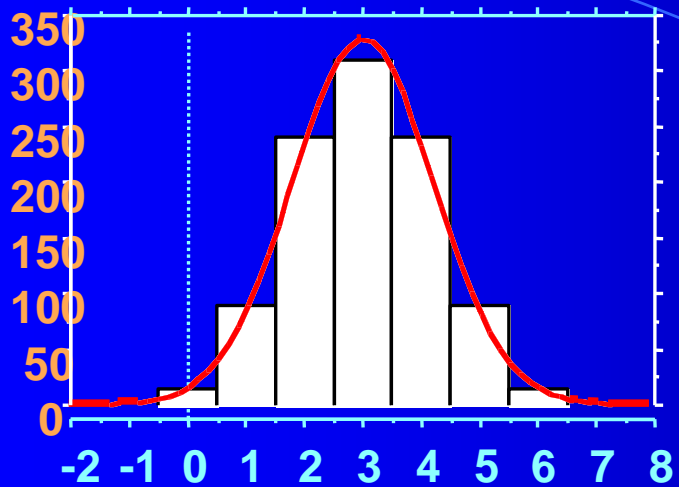
kønsfordeling i 1000 kuld med 6 hvalpe i hver

Antal Kuld

Hvalpe af samme køn

Antal Kuld

Kvalitativ nedarvning

- Egenskaber som klasificeres alene gennem at se eller bedømme
- Nedarves med få anlægspaar
- Tydelig arvegang

Eksempler:

Farve, hårlag, mange defekter.

Kvantitativ nedarvning

- Egenskaber som kan måles, vejes eller beskrive
- Nedarves med mange anlægspaar
- Ingen bestemmelig arvegang
- => Arvelighedsgrad – Herabilitet

Eksempler:

Kropsstørrelse, HD, præstationsevne,
Mentalitet, Frugtbarhed m.m.

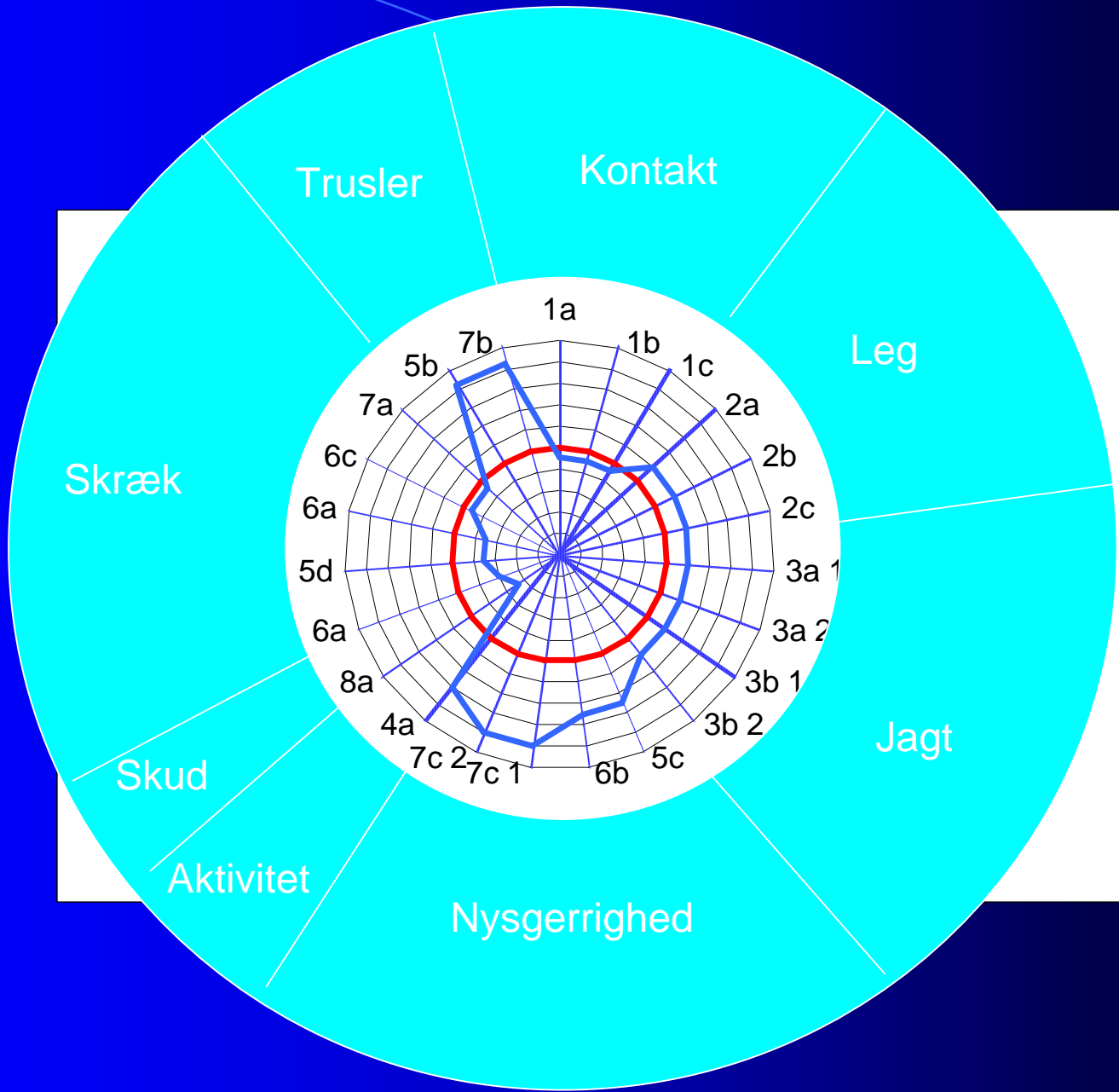
Hvad er arvelighedsgraden ?

- ✓ Avlsudvalg baseres på forskelle
- ✓ For at udvælgelsen skal give resultat må forskellene i nogen grad nedarves
- ✓ **Arvelighedsgraden (arvelighed eller heritabiliteten) beskriver hvor stor en andel af forskellen mellem forældredyr og racens middelværdi som kan forventes at komme igen i afkommet.**

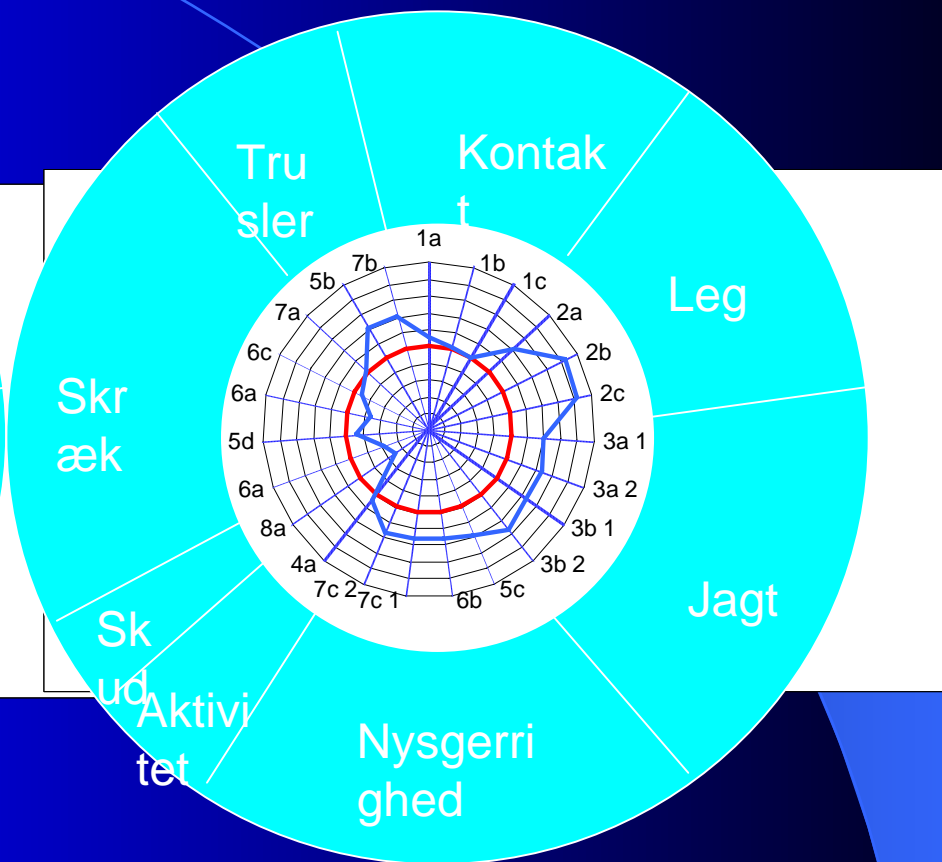
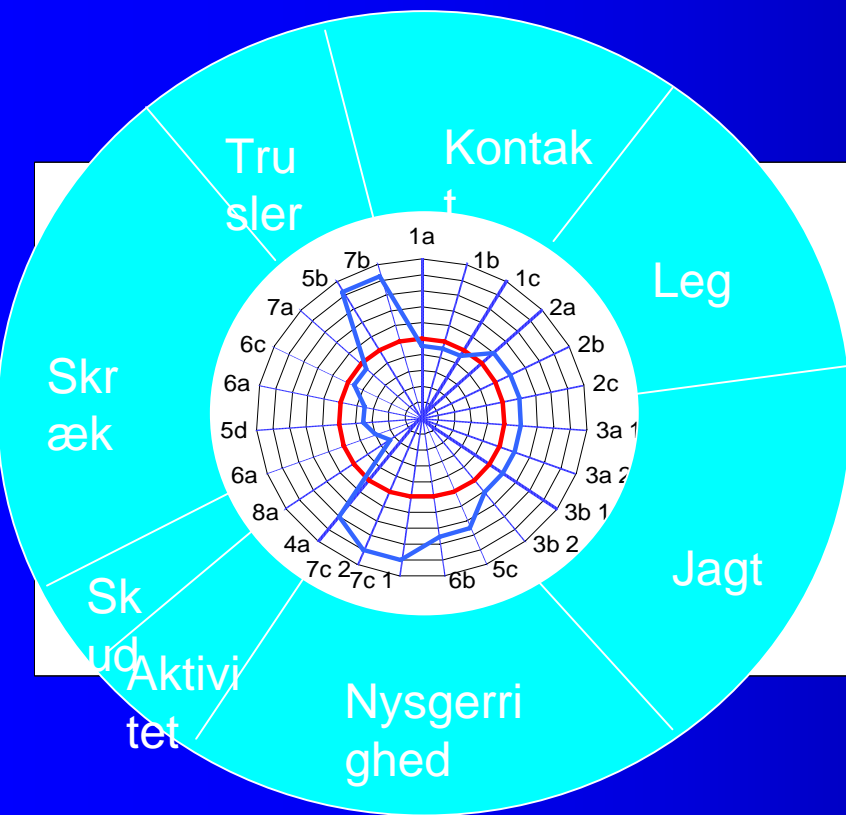
Beregningseksempel

- Racemidelværdi for mankehøjde = 50 cm
- Middelværdi for valgt avlsdyr = 55 cm
- Udvalgsforskellen = $55 - 50 = 5$ cm
- Arvlighedsgrad (h^2) = 80 % (**0,80**)
- **Udvalgseffekt** = $0,80 \times 5 = 4$ cm

ROTTWEILER 1989

ROTTWEILER 1989

Arvlighetsgrad for MT

Tabel 1 (i %)

Moment/Ras	Boxer	Collie	Rottw.	Schäfer
	533	298	1534	2103
Kontakt hälsning	37	41	25	22
" samarbete	28	32	24	29
" hantering	29	11	17	37
Lek 1 leklust	37	25	28	34
Lek 1 gripande	48	24	37	37
Lek 1 dragkamp	46	46	25	36
Förfölj 1	43	25	34	34
Förfölj 2	46	49	31	21

Arvlighedsgrad for MT

Tabel 2 (i %)

Moment/Ras	Boxer 533	Collie 298	Rottw. 1534	Schäfer 2103
Jakt grip 1	27	38	34	34
" grip 2	38	16	28	32
Aktivitet	32	46	29	31
Avst. lek interesse	22	9	31	31
Avst. lek hot	25	12	25	26
Avst. lek nyfiken	53	42	40	34
Avst. lek leklust	47	51	32	42
Avst. lek samarb.	18	30	23	33

Arvlighedsgrad for MT

Tabel 3 (i %)

Moment/Ras	Boxer 533	Collie 298	Rottw. 1534	Schäfer 2103
Överraskning rädd	45	53	28	38
" hot	20	33	40	27
" nyfiken	26	41	35	38
" kvarst. rädsla	28	44	20	36
" kvarst intresse	43	57	37	30
Ljud rädd	26	50	42	41
" nyfiken	26	36	24	30
" kvarst. rädsla	25	47	28	46

Arvlighedsgrad for MT

Tabel 4 (i %)

Moment/Ras	Boxer	Collie	Rottw.	Schäfer
Ljud kvarst.. interesse	41	52	47	48
Spöken hot	21	24	36	27
" kontroll	18	32	19	41
" rädsla	21	20	26	46
" nyfiken	11	40	30	25
" kontakt	28	32	33	29
Lek 2 leklust	37	52	47	49
" gripande	60	49	44	43
Skott	28	15	16	22

Faktoranalyse 1

- Testmodellen vises i sammenhæng
- I diagrammet er de samlede i grupper
- Genetiske analyser som basis gruppering
- Gennem Faktoranalyse kan man samle sådanne gruppes målinger til een måleværdi
- Følgende grupper kan udskilles

MH-resultat/skema

Beskrivningsprotokoll MH

Ras : **RIESENSCHNAUZER, SVART**

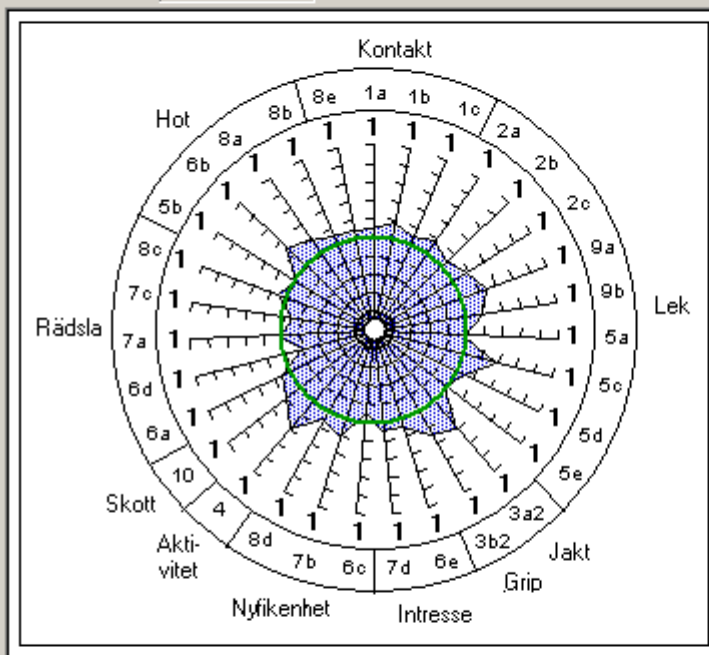
Genomförda : **354**

Avbrutna : **12**

Avbryt

Utskrift

- 1a Kontakt, hälsning
- 1b Kontakt, samarbete
- 1c Kontakt, hantering
- 2a Lek 1, leklust
- 2b Lek 1, gripande
- 2c Lek 1, dragkamp
- 3a2 Jakt, förföljande
- 3b2 Jakt, gripande
- 4 Aktivitet
- 5a Avstånd lek, intresse
- 5b Avstånd lek, hot/aggr.
- 5c Avstånd lek, nyfikenhet
- 5d Avstånd lek, leklust
- 5e Avstånd lek, samarbete
- 6a Överraskn., rädsla
- 6b Överraskn., hot/aggr
- 6c Överraskn., nyfikenhet
- 6d Överraskn., kvarst rädsla
- 6e Överraskn., kvarst intresse
- 7a Ljudkänslig, rädsla
- 7b Ljudkänslig, nyfikenhet
- 7c Ljudkänslig, kvarst rädsla
- 7d Ljudkänslig, kvarst intresse
- 8a Spöken, hot/aggr
- 8b Spöken, kontroll
- 8c Spöken, rädsla
- 8d Spöken, nyfikenhet
- 8e Spöken, kontakt
- 9a Lek 2, leklust
- 9b Lek 2, gripande
- 10 Skott

Varje streck på diagramaxlarna motsvarar 0,2 i avvikelse från

Rasmedelvärdet, som representeras av den inre ringen.

Centrum i diagrammet har således värdet -1 och axlarnas yttre ändrar har värdet +1 från Rasmedelvärdet. Se också INFO !

1a. Tar kontakt själv eller när föraren tar kontakt. Balanserad. =3,9/3,8	1b. Följer med villigt. Engagerar sig. =3,6/3,4	1c. Accepterar. Är neutral. =3,4/3,3	2a. Leker aktivt, startar snabbt. =3,9/3,7	2b. Griper direkt med hela munnen. =3,5/3,4
2c. Biter - drar emot, släpper, tar om. =3,4/3,2	3a2. Startar eller springer långsamt. Kan öka farten. Fullföljer. =3,3/2,9	3b2. Griper tveksamt eller med tidsfördröjning. =2,7/2,4	4. Är uppmärksam men något orolig, vandrar runt och nosar. =3,6/3,2	5a. Intresserad, följer figurant utan avbrott. =2,9/2,9

Faktoranalyse 2

- Lek : 2a, 2b, 2c, 5d, 5e, 9a, 9b samt -10
- Jakt/grip : 3a och 3b
- Rädsla : 6a, 6d, 6e, 7a, 7c, 7d, samt -7b
- Hot : 5b, 6b, 8a, 8b
- Kontakt : 1a, 1b, 1c
- Nyfikenhet : 5a, 6c, 8d samt -8c

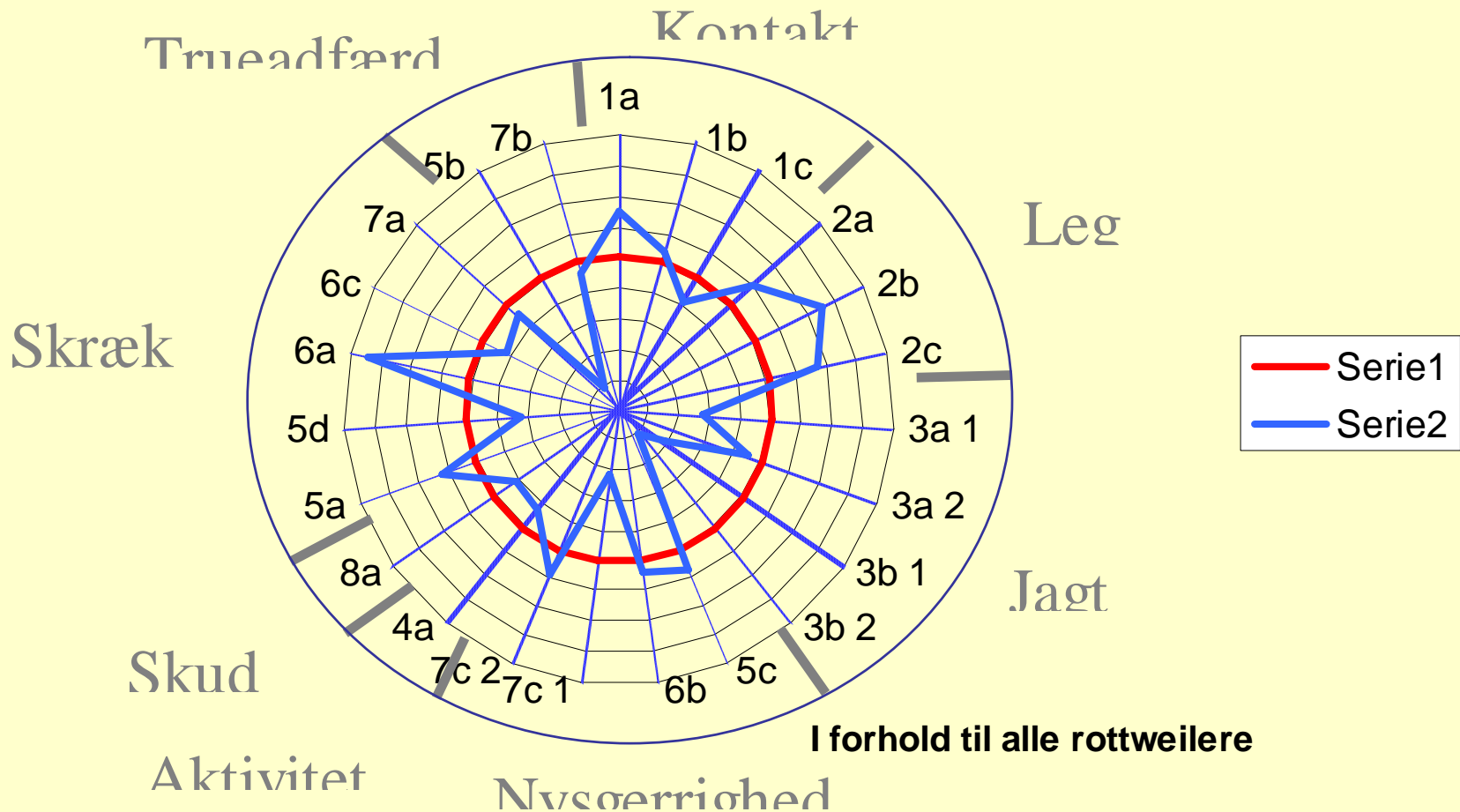
Arvelighetsgrader

Tabell 7. Faktorsanalys

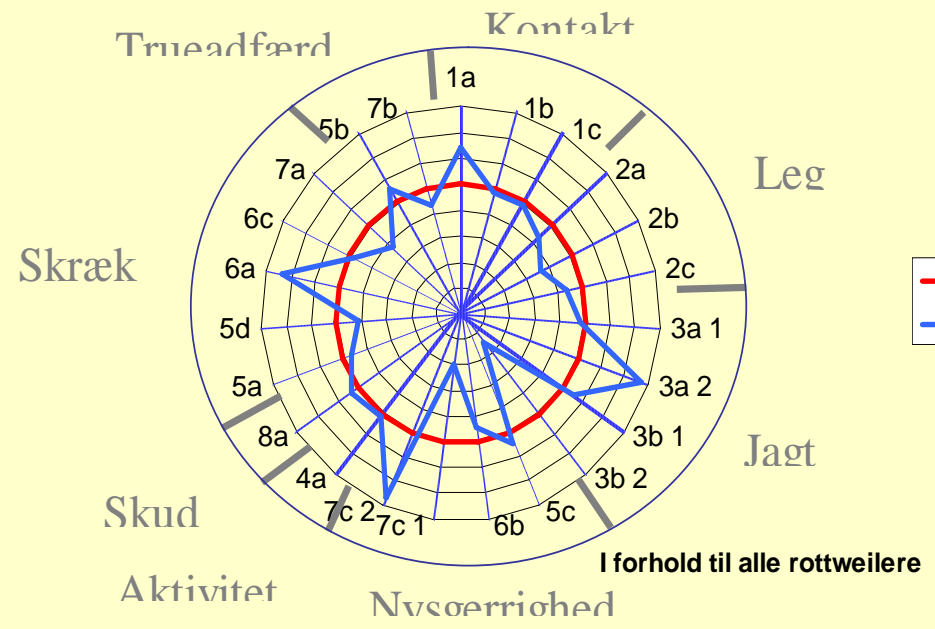
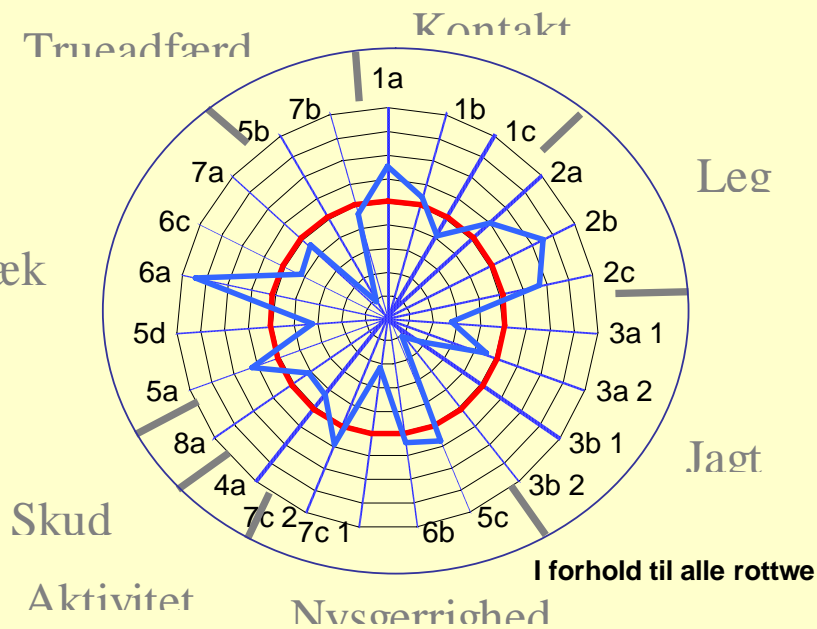
Baserad på 1001 MH tester av schäfer

Moment	Ärftlighet %	P-värde
Faktor 1- Lek	37	0,05
Faktor 2 - Jakt/grip	43	0,05
Faktor 3 - Rädsla	52	0,05
Faktor 4 - Hot	36	0,05
Faktor 5 - Kontakt	41	0,05
Faktor 6 - Nyfikenhet	40	0,05

Lad os se på en hund

Forskkel på 1 hund og kuldet

En hund

Kuldet

TEMAER

- Avl uden at vide noget om mentalitet !!
 - ETIK i forhold til:
 - Hund – Opdrættere – Ejere - Samfund
- Avl uden at vide noget om arvemasse !!!
- Matadoravl med høje mentale arvlighedsgrader

AFSLUTTENDE KOMMENTARER

- Vi har vores egne tal
- Mange beskrevne hunde giver indsigt
- Synlighed i resultater er nødvendige
- Restriktioner / involvering i racer ?
- Mentalbeskrivelse gør en forskel

SLUT !!!

Kan du bruge det til noget ???????

SPØRGSMÅL

Effekter av kön, domare och hanhund på MH-resultaten

(beräknat på 1064 tester av schäfer)

Moment	Kön (T-H)	Domare	Hanhund
Kontakt hälsning	0,1**	***	*
" samarbete	0	***	***
" hantering	0	***	***
Lek 1 leklust	-0,2***	**	***
Lek 1 gripande	-0,2***	***	***
Lek 1 dragkamp	-0,4***	-	***
Jakt, förfölj	-0,1	*	***

Effekter av kön, domare och hanhund på MH-resultaten

(beräknat på 1064 tester av schäfer)

Moment	Kön (T-H)	Domare	Hanhund
Jakt grip	-0,2*	**	***
Aktivitet	-0,2***	***	***
Avst. lek intresse	-0,2***	***	***
Avst. lek hot	0	-	**
Avst. lek nyfiken	-0,4***	-	***
Avst. lek leklust	-0,6***	*	***
Avst. Lek samarbete	-0,4***	-	***

Effekter av kön, domare och hanhund på MH-resultaten

(beräknat på 1064 tester av schäfer)

Moment	Kön (T-H)	Domare	Hanhund
Överraskning rädd	0,3***	***	***
" hot	0	***	**
" nyfiken	-0,2*	**	***
" kvarst. rädsla	0	***	***
" kvarst intresse	-0,1*	***	*
Ljud rädd	0,3***	***	**
" nyfiken	-0,1*	***	*

Effekter av kön, domare och hanhund på MH-resultaten

(beräknat på 1064 tester av schäfer)

Moment	Kön (T-H)	Domare	Hanhund
Ljud, kvarst. rädsla	0	***	**
" kvarst.. intresse	0	***	**
Spöken hot	0	**	-
" kontroll	-0,1	***	-
" rädsla	0,2	***	***
" nyfiken	-0,2*	*	***
" kontakt	0	***	**

Effekter av kön, domare och hanhund på MH-resultaten

(beräknat på 1064 tester av schäfer)

Moment	Kön (T-H)	Domare	Hanhund
Lek 2 leklust	-0,2***	***	***
" gripande	-0,3***	***	***
Skott 1)	-0,1*	-	-

1) Variationen i bedömning av skotträdsლა är mycket låg hos schäfer

Säkerheten vid avelsurval grundat på olika information om individen och dess släktingar

Information om	Ärftlighetsgrad		
	10 %	30 %	60 %
Föräldrar	5	15	30
Föräldrar + far- & morföräldrar	8	18	36
Egna prov	10	30	60
5 avkommor	11	29	46
10 avkommor	20	45	64
30 avkommor	43	71	85
50 avkommor	56	81	90